

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-02-04
Besvaras senast
2022-02-16 kl. 12.00

Till arbetsmarknads- och jämst ldhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1004 Förändrad strejkrätt och gula fackföreningar

I januari 2020 tecknade företaget Tema Elektro kollektivavtal med en anonym arbetstagarorganisation, Blå-Gul fackförening. Sommaren 2021 vidtog Elektrikerförbundet stridsåtgärder mot företaget för att få till stånd ett kollektivavtal, varpå Tema Elektro tecknade kollektivavtal med Elektrikerförbundet. Blå-Gul fackförening vände sig då till Arbetsdomstolen (AD).

Enligt Blå-Gul fackförening hade Elektrikerförbundet vidtagit en olovlig stridsåtgärd enligt 41 d § medbest mandelagen (MBL) genom att kräva att arbetsgivaren, som var bunden av kollektivavtal med Blå-Gul fackförening, skulle teckna och tillämpa Elektrikerförbundets kollektivavtal på ett sådant sätt att det trängde undan arbetsgivarens befintliga kollektivavtal med Blå-Gul fackförening.

I december 2021 meddelade AD sin dom. Enligt AD var Blå-Gul fackförenings talan uppenbart ogrundad (AD 2021 nr 69). AD avfärdar Blå-Gul fackförenings stämningsansökan med motiveringen att lagen  r till för arbetsgivare, inte konkurrerande fackförbund. Lagen  r tänkt att skydda arbetsgivare mot otill ttna stridsåtgärder – inte andra fackförbund. Om det i stället hade varit arbetsgivaren som vänt sig till AD hade domstolen varit tvungen att bedöma statusen på Blå-Gul fackförening. Det skedde inte i detta fall. Arbetsgivaren har i skrivande stund inte vänt sig till AD.

Vid en närmare granskning framkommer det att Blå-Gul fackförening  r en så kallad gul fackförening, det vill säga en organisation som upprättats av eller i samarbete med en arbetsgivare. Enligt tidningen Arbetaren, som granskat ärendet, är kollektivavtalet mellan Blå-Gul fackförening och Tema Elektro framförhandlat mellan vice vd:n i företaget och hennes far. Avtalet innehåller långtgående inskränkningar av konflikträtten. Bland annat förbjuder det facket och företagets anställda att delta i sympatiåtgärder med andra fack. Utöver det omj lligg r det fackets möjlighet att säga upp avtalet och varsla om stridsåtgärder för att sätta kraft bakom sina krav (Arbetaren den 14 januari 2022).

När strejkrätten inskränktes 2019 varnade experter för att det bland annat kunde medföra framväxten av gula fackföreningar. Vänsterpartiet delade denna farhåga och röstade nej till inskränkningarna. Vi kan nu konstatera att vi hade

rätt. Gula fackföreningar är en nu realitet på svensk arbetsmarknad. Blå-Gul fackföreningen är bara ett av flera exempel.

Svenska lagar är fåordiga om vad som räknas som ett fackförbund. Formellt sett är det enda som krävs att minst två personer bildar en förening och skriver i dess stadgar att de ska tillvarata arbetstagares intressen och verka för bättre villkor. Det är i dag oklart hur AD skulle bedöma en organisation som till exempel Blå-Gul fackförening.

Arbetsrättsforskarna Niklas Selberg och Erik Sjödin menar att AD 2021 nr 69 visar på behov av lagändringar: ”Frågan om gula fackföreningar är sammantaget av sådan betydelse och komplexitet att den bör hanteras av lagstiftaren och inte av AD. Det som står på spel är arbetstagarnas möjligheter att ta strid för förbättrade anställningsvillkor, föreningsrätt och förutsättningarna för inbördes konkurrens mellan olika arbetstagarorganisationer.”

Enligt Selberg och Sjödin är det därför ”angeläget att utreda gula fackföreningar och rättsverkningarna av deras kollektivavtal förutsättningslöst och noggrant och analysera behovet av lagändringar i syfte att undvika en utveckling som skulle försvaga parternas ställning på svensk arbetsmarknad”. (Lag & Avtal den 13 januari 2022).

Med anledning av detta vill jag fråga arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark:

Avser ministern att tillsätta en utredning som förutsättningslöst och noggrant dels utreder gula fackföreningar och rättsverkningarna av deras kollektivavtal, dels analyserar behovet av lagändringar i syfte att undvika en utveckling som skulle försvaga parternas ställning på svensk arbetsmarknad?

.....

Cicie Weidby (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck